

Мелодія дощу

(урок 5 клас українська література)

**Учитель української мови
та літератури вищої категорії**

Красненьківської ЗОШ І-ІІІ ступенів

Іллінецької міської ради

Вінницької області

2017

Тема. Максим Рильський. Основні відомості про поета. Його вміння бачити красу рідної природи в поезії «Дощ»

Мета: ознайомити учнів із основними відомостями життя поета; проаналізувати його поезію «Дощ», визначити елементи зображення краси навколишнього світу; розвивати творчу уяву, логічне мислення, виразне декламування віршів про дощ; виховувати любов до природи, захоплення її явищами.

Тип уроку: засвоєння нових знань і формування вмінь та навичок аналізу поетичного твору.

Обладнання: портрет М.Рильського, книжкова виставка його творів, аудіозапис поезій, музичні файли «Звуки природи», презентації «На все дивлюся власними очима . М.Рильський»(коротка біографія поета), «Історія дощу», поезія «Дощ».

Міжпредметні зв'язки: географія, природознавство, музичне мистецтво.

Хід уроку

I. Організаційний момент

День новий почався, діти,
Всі зібрались на урок.
Тож пора нам поспішати —
Кличе в подорож дзвінок.
Сьогодні в нас урок звичайний.
Та вчить багато нас чого,
Хай буде він для нас повчальним.

Хто сьогодні пропустив цікавий урок ? (запис у журнал відсутніх)

II. Емоційне налаштування.

Учитель. Діти, до нас завітали сьогодні гості на урок та про кого мова маєте відгадати загадки.

Наша перша гостя:

1.Одне багаття увесь світ зігриває.

Сонце

2. Водою йде – не хлюпне,
Очеретом – не шелесне.

Промінь сонця

3.Голуба хустина, жовтий клубок,
По хустині качається, людям усміхається.

Небо і сонце

Учитель. Так, все вірно. Це сонечко зі своїми тепленькими промінчиками(вивішується сонечко на дошку), яке принесло тему нашого уроку.

III. Оголошення теми, мети уроку

(тема надрукована вивішується на дошці від сонечка)

IV.Ознайомлення з новим матеріалом

1. Учитель. Діти, наше сонечко незвичайне, воно хоче причепуритися. Давайте допоможемо. Ваше завдання: на бантиках написати ваше очікування від уроку, яким ви бачите урок, про що хочете дізнатися на уроці(діти записують свої очікування і вивішують бантики на промінчики сонечка). А я хочу, щоб наш урок пройшов у теплій затишній атмосфері, щоб ви поповнили знання про українських поетів, змогли показати свої знання, вміння працювати над аналізом поезії.

Тому часу не гаймо і вивчення нової теми починаймо.

2.Слово вчителя про Максима Рильського.

Я хочу розпочати свою розповідь про поета його віршем.

Я ненавиджу брехню
У всякій одежі,
В розкішній та пишній найбільше,
Самовдоволену тупість,
Хоч би й носила вона
В золотих обідках окуляри,
Метушливість, хапливість,
крикливість,
Заздрість і себелюбство,
Гучними словами прикриті,
Очі, презирливо змружені,

Жиром огидним заплилі,
Вуха, заткнуті ватою
Супроти вітру і горя людського,
Зраду й підлоту
З очима блудливими,
Фарисейство і лицемір'я
У личині моральності строгої...
Я ненавиджу!
Речі прості і чисті люблю я:
Серце, для друзів відкрите,
Розум до інших уважний,

Працю, що світ звеселяє,
Потиск руки мозолястої,
Сині світанки над водами,
Шум у лісі зелений і шум золотий,
Спів солов'їний і пісню людську.

Скромну шипшину і горду троянду.
Мужність і вірність,
Народ і народи –
Я люблю!

З цих слів ми можемо сказати, що Максим Рильський був простою, дуже доброю, щирою, відкритою людиною і це любив у людях.

У цій поезії є для вас нові слова *фарисейство, лицемір'я та личина*.

Давайте пояснимо значення цих слів.

Фарисейство-це лицемірство,ханжество. Фарисеї – це були послідовники релігійно-політичної течії, що існувала в Іудеї з II ст..до н.е. до II ст.н.е.і захищала інтереси забезпечених верств населення, а також вирізнялася фанатизмом і лицемірством.

Лицемір – нещира людина, яка вдає із себе доброчесну, щиросердну

Личина-цешкара, маска. Удавана зовнішність людини. Погана, зла, підступна людина

Можливо у вас є думки: що ви можете сказати про людину, прочитавши цей вірш?

Та більше вам повідає учень-дослідник, який мав випереджувальне завдання і створив презентацію про поета «На все дивлюся власними очима»(перегляд презентації з використанням відеопроєктора)

Учитель. Максим Тадейович не був суто кабінетною людиною. Залишався тим життєлюбом, який завжди знаходив час для душевного спілкування з друзями, для улюбленого мисливства, для риболовлі, для пісні...

Він був легкою людиною, якщо під цим словом розуміти душевну відкритість, вміння слухати співрозмовника, безмежну доброту, людинолюбство й дотепність.

А такі риси,як допитливість, працелюбність, людяність, доброта –були основними рисами Максима Тадейовича.

6 червня 1964 року поета привезли з Москви, з лікарні, додому, в Голосіїв. Перед раком підшлункової залози навіть кремлівська медицина виявилася безсилою. Цю приреченість відчував і сам Максим Тадейович.

Дмитро Павличко, який у ті дні відвідав недужого, згадував: «З дверей палати я побачив ліжку, подушку, а на подушці – маску висохлого лиця.Тіло було вкрите простирадлом, і здавалося, що його зовсім немає...Якусь мить я стояв, не впізнаючи Максима Тадейовича...Сльози виступили на моїх очах...Рильський збагнув, що зі мною. Здогадався, що я от-от вибухну риданням. І, щоб запобігти цьому, сказав: - Що з вами, Дмитре? Бійтесь Бога, ви таки змарніли! Мабуть, провели веселу нічку в товаристві московських поклонниць!

Я зрозумів: він кидає мені рятівне коло. Не хоче, щоб я захлинався плачем над його ложем смерті».

Одному з перших біографів поета Юхимові Мартичу мріялося: «Коли б за кожен його добрий вчинок життя подарувало Золотому Серцю бодай день – смерть відступила б надовго». На жаль, цього не сталося. Серце Максима Рильського перестало битися 24 липня 1964 року.

На столі ви можете бачити його збірки творів і про нього статті та біографічні дані.

До нас стукає ще одна гостя

З небокраю, з-за діброви

Вийшли краля чорноброва.

Принесла водиці жбан,

Полила селянський лан. (Хмаринка.)

Він скрізь: у полі і в саду,

А в дім не попаде.

І я тоді лиш з дому йду,

Коли він вже не йде. (Дощ.)

Дивіться, хмаринка закрила сонце і ось – ось піде дощ, якщо ви виконаєте наступне завдання: вибрати прикмети, які вказують на те, що буде йти дощ або погода погіршиться

Прикмети

1. Якщо у січні часті снігопади та завірюхи, то у липні часті дощі.
2. Часті тумани у березні -дощове літо.
3. Якщо квітневий дощ починається великими краплинами, то ненадовго.
4. Сині хмари –на тепло і дощ.
5. Із берези біжить багато соку – на дощове літо.
6. Жайворонок багато і довго співає-утримається ясна погода без опадів, коли ж мовчить уранці-бути дощеві.
7. Риба грається в річці –вночі може бути гроза.
8. Якщо вночі не було роси, удень чекай дощу.
9. Ластівки, літаючи низом, граються-на дощ та вітер.
10. Потяглися хмари смугами-буде дощ.
11. Горобці збираються зграйками і купаються в пилуці-чекай негоди.
- 12.Дерева сильно шумлять на негоду.
- 13.Конюшина згортає свої листочки, нахиляється –перед негодою.
- 14.Якщо бджоли швидко летять до вулика-незабаром буде дощ.
- 15.Зволожилося після обіду підсохле сіно-збереться на дощ.
- 16.Коли хмариться, а бджоли продовжують літати –дощу не буде.
- 17.Качки та гуси кричать, пірнають, полошуться-на дощ, притихають –на грозу.
18. Коли тихої погоди шумить ліс-це на грозу.
- 19.Зірки на небі яскраві –на погоду,тьмяні-на дощ.

Прислів'я

1. Як у травні дощ надворі, то восени хліб у коморі.
2. Як у травні дощ не впаде, то і золотий плуг не виоре.
3. Травневий дощ хліба піднімає.
4. Дощ іде не там, де ждуть, а там, де жнуть, не там, де просять, а там, де косять.
5. Погода всім вигода, а сльота-всім гризота.
6. Грім гримить, хліб буде родить.
7. Дощ вранці, -що бабині танці.
8. Кукурудзу посієш до дощу, матимеш сало до борщу.
9. Квітень з водою, а жовтень – з їдою.
10. Якщо травень дощі сіє-жито половіє.

Учитель. Молодці! Ви швидко справилися з цим завданням, що дає нам можливість рухатися далі.

3. Виразне читання поезії «Дощ» учителем під звуки природи(дощ) та перегляд розкладки, створеної одним із учнів(малюнки до кожної строфи)

4. Перегляд презентації учня «Історія дощу»(випереджувальне завдання)

5. Робота в зошиті. Вклеюємо в зошит тему та ідею поезії, а художні засоби записуємо.

Тема: оспівування краси природи.

Ідея: возвеличення чарівності дощу.

Основна думка: захопленість рідною природою, її величним та дивовижним світом, райдужними кольорами.

Жанр: пейзажна лірика.

6. Створення «Парасольки художніх засобів»

На дощі кріпиться велика парасолька, яку потрібно «розфарбувати» за допомогою визначення художніх засобів у поезії.
Художні засоби:

Епітети-благодатний, довгожданий дощ; дивним саявом; золотий, вечірній гість; впав бадьоро, свіжо, дзвінко; закурені будинки; зголоднілі передмістя; гарячі груди; буйним посівом зеленим, білі села.

Метафори-золотий вечірній гість, «впав бадьоро», «відкривай груди», «дощ остудить», «дощ оживить і запліднить», «дощ звеселить».

Порівняння-«дощ-гість».

Учитель. Дощ дуже важливий у природі, адже без нього все засохне та пропаде, не буде хліба. Своє захоплення цим явищем у вірші «Дощ» М.Рильський виражає багатьма прикметниками та прислівниками, що доповнюють створений образ, землю називає матір'ю, дощ та землю персоніфікує, оживляє їх.

7.Фізкультхвилинка.
Слухати ми перестали
І тепер всі дружно встали.
Будемо відпочивати,
Нумо вправу починати.

Хмарка сонечко закрила,
(закрити обличчя руками)
Слізки срібнії зронила.
Ми ті слізки пошукаєм, (присідання)
У травичці позбираєм.
Пострибаєм, як зайчата,
(стрибки)
Політаєм, як пташата,
(помахи руками, як крилами)
Потанцюємо ще трішки,
(танцювальні рухи)
Щоб спочили ручки, ніжки.
Всі веселі? От чудово!
А тепер до праці знову.

8. До нас завітала ще гостя -КРАПЛИНКА-ЦІКАВИНКА, яка підготувала цікаву інформацію про дощ.
(перегляд презентації «Історія дощу 9,10слайд)

V. Підсумок уроку

1.Учитель. Усім знайомий мультиплікаційний герой теж появився з хмаринки. Хто це? Так, це КАПІТОШКА. А оцінить вашу роботу він після того, як ви самостійно заповните останній рядочок паспорта вірша «Дощ» , а саме: враження від поезії.(діти записують на кружечках і прикріплюють до Капітошки)

2.Висловіть свою думку, чи справдились ваші сподівання, які ви написали на початку уроку.

3. Що цікавого ви дізналися на уроці?

4. Оцінювання роботи учнів на уроці. Виставлення оцінок у журнал.

VI. Домашнє завдання. Кожен учень вибирає парасольку, на якій написані варіанти домашнього завдання або учитель сам роздає парасольки , зважаючи на рівень знань учнів

1. Намалювати ілюстрацію до поезії та скласти сенкан.

2. Написати твір-мініатюру на тему «Я люблю слухати дощ» з малюнком до нього

3. Скласти поетичний твір про дощ.

Використана література:

1. <http://dovidka.biz.ua/maksim-rilskiy-doshh-analiz/> Довідник цікавих фактів та корисних знань © dovidka.biz.ua

2. Поезія «Що я ненавиджу і люблю»

3. Прислів'я, прикмети та повір'я українського

народу/Уклад.Н.Кусайкіна,-, друге видання , виправлене та

доповнене - Харків, «ШКОЛА» видавничий дім , 2007.-128с.

Додаток №1

Паспорт поезії.

Назва поезії	
Автор	
Рід літератури	
Жанр	
Тема	
Ідея	
Художні засоби	
Враження	

Додаток № 2

<p>Тема: оспівування краси природи.</p> <p>Ідея: возвеличення чарівності дощу.</p> <p>Основна думка: захопленість рідною природою, її величним та дивовижним світом, райдужними кольорами.</p> <p>Жанр: пейзажна лірика.</p>
--

Додаток № 3 Капітошка

Додаток №4 Краплинка-цікавинка

Додаток №5 парасольки з домашнім завданням

Учительські хитрощі.

Щоб роздатковий матеріал не м'явся і був пригідний ще не один раз, можна заламінувати, та, на жаль, не всі мають ламінатори. Тому я використовую звичайний скоч. Ним я обклеюю картки, малюнки з двох сторін, а потім вирізаю. Звичайно, якість гірша як після ламінування, але користуватися зручно.

Є ще один варіант, але він згодиться лише для маленьких карток. Беру плівку для ламінування, всередину вставляю картку чи малюнок, з обох сторін кладу газетний папір тонкий і проводжу гарячою праскою. Потім вирізаю із запасом кілька міліметрів.